

Piet van Vliet telt 40 jaar broedgevallen van vogels!

Op het Eiland van Rolvers (AWD)

Piet van Vliet uit Hoofddorp is een vogelaar die veertig (!) jaar geleden begon met het tellen van broedvogels in een plot in de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD) volgens de BMP-methode van Sovon. En dat doet hij nu al precies veertig jaar, waarvan de laatste twintig jaar in zijn eentje. Zo'n jubileum verdient een luid en krachtig applaus.

■ Jan Kuys

De essentie van een Vogelwerkgroep is werken aan kennis en behoud van vogelsoorten in de eigen regio. De Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland heeft daarmee sinds de jaren vijftig van de vorige eeuw met het echtpaar Bloem een mooie start gemaakt. Het echtpaar werkte aan bescherming van vogels en aan het vergaren van kennis (voornamelijk door zelf op onderzoek uit te gaan dan wel het uitwisselen van kennis met andere vogelaars). Jarenlang verzamelden deze vogelliefhebbers gegevens over trek- en broedvogeltellingen, die met andere vogelaars werden gedeeld. Deze pioniers legden de basis voor de vogelkennis in de regio. Zij telden broedvogels volgens de door henzelf ontwikkelde 'methode Bloem', maar vanaf 1984 worden in heel Nederland broedvogels geteld middels het Broedvogel Monitoring Project (BMP), een methode ontwikkeld door Sovon. Deze methode zorgde ervoor dat vrijwilligers in het hele land monitoring van broedvogels zoveel mogelijk op dezelfde wijze gestandaardiseerd gingen uitvoeren. Piet van Vliet deed vanaf het begin mee.

Van Vliet 'beheert' al veertig jaar een deel van het Eiland van Rolvers in de AWD, en wel het oostelijk deel ervan met de grappige naam 'Strontige Pan'. Hij is in 1980 lid geworden van Vogelwerkgroep Zuid-Kennemer-

PIET VAN VLIET

Foto: Jan Kuys

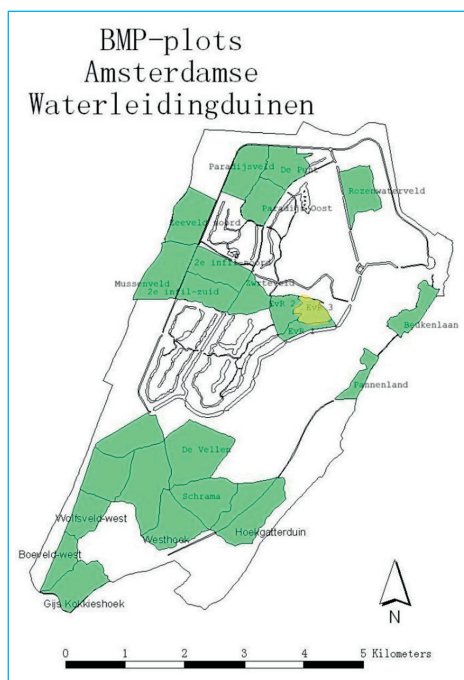
Kaart van EILAND VAN ROLVERS en omgeving. Bron: Kaart Gemeentewaterleidingen Amsterdam, 1988.

land en toenmalig boswachter en actief lid van de Vogelwerkgroep Hans Vader heeft hem en anderen gewezen op het gebied van het Eiland van Rolvers. Door daar systematisch te tellen zou je een goed beeld kunnen krijgen van hoeveel en welke broedvogels in zo'n landschap konden gedijen. Hans Vader zocht op dat moment tellende vogelaars, die hun bevindingen wilden kortsluiten met de onderzoeksorganisatie voor vogels Sovon en met beheerder Gemeentewaterleidingen (nu: Waternet).

En daar begon ook Piet van Vliet met enkele kameraden en met name met Peter van der Weiden de vogelstand van het Eiland van Rolvers in kaart te brengen. Een andere medeteller in de eerste jaren was de jonge Ruben Smit. En ook in andere gebieden werd vanaf dat moment volgens de BMP-methode geteld.

Al veertig jaar

Veertig jaar later ontvangt hij me thuis, waar stapels paperassen klaarliggen. Piet vertelt dat het in het begin lastig was om alle kenmerkende activiteiten op een heldere manier op papier te zetten. Was een vogel op gehoor gedetermineerd of was ie alleen maar in beeld gekomen. Nestgedrag was natuurlijk een belangrijke waarneming, maar soms ook moesten de tellers genoeg nemen met niet meer dan enkele piepjes. Om het tellen overzienbaar en doenlijk te maken is het Eiland van Rolvers in drie delen opgesplitst: de Strontige Pan, de Lange Kuil en het Kromboomsveeld. Volgens Piet is het gebied de laatste jaren meer open geworden. We trekken de AWD in om het gebied met eigen ogen te zien en tijdens onze wandeling blijken er een vijftal poelen te zijn, waar padden en kikkers actief hun aanwezig-

Kaart MET IN GROEN DE LIGGING VAN DE BMP-PLOTS in de AWD, Piet telt al 40 jaar plot EvR 3. In het noorden de telplots die geteld worden door leden van de Vogelwerkgroep Zuid-Kennemerland en in het zuiden de plots die geteld worden door leden van de Vereniging voor Natuur- en Vogelbescherming Noordwijk (met dank aan Antje Ehrenburg).

heid verkondigen. Elders kreunt een stuk bos nog van een van de laatste stormen. Elders zijn weer stuifduinen en waar het bos heeft standgehouden, is een uitzicht op een kanaal. Waar een opgewaaid duin het terrein afbakent, komt een vos op ons wandelpad omhoog. Het dier is duidelijk aan mensen gewend en trekt een bedelblik. Daar doen we niet aan mee en dus vervolgt het dier zijn weg. Wanneer ik de rits van mijn rugzak opentrek, stopt de vos meteen en keert om. Het ritsgeluid opent voor deze bedelvos een tas met mogelijk een hap. Helaas, hij krijgt niks van ons. Een fikse maaltijd zou hem goed doen, maar die kan hij beter elders zoeken.

Territoria bepalen

Weer thuis werpt Van Vliet een blik over de in te vullen kaarten voor het BMP. Vanuit Sovon kwamen de richtlijnen over hoe vaak geteld moest worden en hoe geluid, plaats en gedrag geïnterpreteerd moesten worden. Dat moest bij elke telronde op de dagkaart worden vermeld. Hij heeft nog dozen vol met telpapieren, aantekeningen en codes. Alleen in bepaalde combinaties konden territoria opgetekend worden. De soms al veertig jaar oude dagkaarten staan vol met krabbels, pijlen en aantekeningen om echte territoria te bepalen. Want het belangrijkste was het broedgedrag in een bijbehorend territorium. Het was daarna vaak nog een hele klus of nesten, voer, jongen, een paartje, een single of zang mede bepalend waren om uit te komen bij een geldig territorium, want het was allemaal handwerk.

Aan het eind van het telseizoen werden alle gegevens nog eens per soort uitgewerkt. Dat gebeurde door alle beschikbare gegevens netjes over te zetten op aparte soortkaarten, waardoor een concreet broedgeval uit alle gegevens naar boven kon komen en op kaart zichtbaar werd hoeveel territoria er waren en waar die zich bevonden in het plot. Vanaf 2009 werd het verzamelen en verwerken van alle gegevens gedigitaliseerd en werd het omzetten van waarnemingen in territoria dankzij de zogeheten 'automatische clustering' een stuk eenvoudiger.

Van Vliet heeft met Peter van der Weiden heel wat waarnemingen overgezet op soortkaarten, waardoor concrete territoria in beeld kwamen. Deze tellers hebben in de loop der jaren zoveel informatie binnengehaald, dat zij met vrij grote zekerheid door het combineren van al die waarnemingen uitspraken konden doen over wel of niet geslaagde broedgevallen. Voor Piet van Vliet is het klip en klaar: deze systematiek voor

het tellen van broedvogels geeft betrouwbare uitslagen over het aantal broedgevallen.

Lekker buiten

Daarnaast heeft Van Vliet natuurlijk ook volop genoten van het buiten zijn, het signaleren soms van zeldzame vogels, zoals die ene dag dat de Wielewaal in het plot bleef hangen of het inboeken van het honderdste Koolmeesje. Piet geeft vlot toe dat deze manier van tellen ook een soort 'verzamelwoede' is.

Toen hij begon, trof hij in zijn plot soms wel vijf reeën aan, tegenwoordig kan hij dertig damherten op zijn pad vinden. En zo heeft hij in die lange tijd wel meer opvallende veranderingen gezien. Tot 1984 was zijn plot voornamelijk een toegankelijk gebied; daarna zijn er palen geplaatst met een afrastering en zijn jarenlang roodbonte koeien (een stuk of acht) in zijn plot gelaten om de vegetatie te beheren. Dat lukte, maar met spijt in zijn hart zag Van Vliet daardoor bijna alle rietvogels en met name de Kleine Karekiet verdwijnen, omdat de koeien het riet en de waterkant wel fijn vonden. Momenteel zijn het vooral de damherten die de vegetatie kort houden. In de loop der tijd heeft hij wel meer veranderingen gezien. Waar zijn bijvoorbeeld de reeën gebleven, vraagt Piet zich af?

Ontwikkelingen

In het algemeen is de vogelstand in het door Van Vliet beheerde gebied achteruitgegaan. 'Voorheen zaten er heel veel vogels, nu merk je dat de vogelstand verder achteruit is gegaan', constateert Piet. Een bekend voorbeeld is volgens hem de Zomertortel, die na de eeuwwisseling zo goed als verdwenen is. In de beginjaren waren er ook Scholeksters en Kieviten die in het Eiland van Rolvers een territorium claimden. Desalniettemin heeft Van Vliet al die tijd een 'geweldige hobby'

KLEINE KAREKIET AWD, 1 juni 2015. Foto: René van Rossum

gehad. Het vroege opstaan vond hij geen punt: dat leverde niet alleen prachtige, stille zonsopkomsten op, maar ook de vogels zingen dan volop, en zijn dan dus makkelijker te inventariseren.

Toekomst

Piet hoopt nog een tijdje door te kunnen gaan, maar hij zal toch eens zijn plot moeten overdragen. Vooralsnog blijft hij meedoen aan de watervogeltellingen in de AWD, waar hij al tientallen jaren mee bezig is. Al was het alleen al vanwege de opvallende, prachtige verschijning van de Krooneend. Menig vogelaar ziet al jaren dat de Krooneenden in de AWD het goed doen en dat het daarom bijna vanzelfsprekend is dat deze prachtige vogels daar een keer tot broeden zullen komen. In het Renbaanveld is dit jaar een succesvol broedgeval vastgesteld (zie elders in deze Fitis). En Piet sluit zelfs niet uit dat er al eens een broedpoging op het Eiland van Rolvers is geweest. Maar vooralsnog is het nog steeds wachten op een officiële melding. En dus blijft Piet van Vliet daar in de toekomst ook naar kijken!